

Predseda Zhromaždenia zástupcov organizácií občanov s telesným postihnutím
v Rade vlády Slovenskej republiky pre osoby so zdravotným postihnutím
Mgr. Tibor Kőböl
OMD v SR, Baňšelova 4, 821 04 Bratislava
+421 911 929 387
kobol@omdvsr.sk, kobol.tibor@gmail.com

Ministerstvo zdravotníctva SR
MUDr. Ivan Uhliarik – minister zdravotníctva SR
Limbová 2
P.O. BOX 52
837 52 Bratislava 37

Vec: Žiadosť o riešenie úhrady mechanických a elektrických invalidných vozíkov z verejného zdravotného poistenia

Vážený pán minister Uhliarik, píšem Vám z poverenia väčšej časti Zhromaždenia zástupcov organizácií občanov s telesným postihnutím, ktorú v Rade vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím zastupujem.

Dovolím si upriamiť Vašu pozornosť na neudržateľný stav pri postupe Vášho ministerstva, menovite členov Kategorizačnej komisie pre zdravotnícke pomôcky. Vďaka ich pôsobeniu sme v situácii, akú poznáme iba tí, čo invalidné vozíky za hlbokého socializmu potrebovali.

Z čoho pramienia naše problémy? Problémy sa vypuklejšie objavili v priebehu roka 2009, kedy Všeobecná zdravotná poisťovňa čoraz viac poistencom odmietla zapožičať invalidné vozíky s odôvodnením, že ak majú mechanický invalidný vozík, tak nárok na elektrický invalidný vozík zaniká a opačne, hoci odborní lekári poukazy na zdravotnícke pomôcky naďalej vystavovali v zmysle aktuálne platného Opatrenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorým sa vydáva Zoznam zdravotníckych pomôcok plne uhrádzaných alebo čiastočne uhrádzaných na základe verejného zdravotného poistenia – ktoré žiadne takéto obmedzenie neobsahuje. Po opakovaných sťažnostiach som vystúpil na zasadnutí Rady vlády SR 7.12.2009 a žiadal som Ministerstvo zdravotníctva o zaujatie jednoznačného stanoviska k danej problematike, ako aj o uskutočnenie pracovného stretnutia dotknutých strán k danej problematike. Na základe tohto podnetu Rada vlády SR OZP prijala uznesenie č. 14 zo 7 decembra 2009, v ktorom odporúča zástupcom Ministerstva zdravotníctva SR a zástupcom Zhromaždenia zástupcov organizácií občanov s telesným postihnutím prerokovať na spoločnom rokovaní podnety vo veci – okrem iného aj – úhrady elektrických a mechanických vozíkov z verejného zdravotného poistenia s termínom realizácie do 26. februára 2010. Ministerstvo zdravotníctva SR záujem o riešenie danej problematiky nemalo, keďže pracovné stretnutie sa, po niekoľkých urgenciách, uskutočnilo až 4. júna 2010. Obsah pracovného stretnutia komentovať nebudem, keďže sa ukázala obrovská priepasť medzi chápaním problémov ľudí s ťažkým telesným postihnutím medzi rokujúcimi subjektmi, čo asi najviac znázorňuje postoj predstaviteľa Ministerstva zdravotníctva SR:

Na rokovaní sa zúčastnili aj pracovníčky MPSVR, ktoré mali vysvetliť pracovníkom MZ SR, že ak sa neposkytne prvý mechanický alebo elektrický vozík z verejného zdravotného poistenia, tak nie je možné poskytnúť peňažný príspevok na kúpu vozíka rovnakého typu ani na základe zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia. Napriek jasným argumentom pracovníčok MPSVR sme od pracovníka MZ SR počuli opakované argumenty, že to je len vecou vysvetlenia zákona a nedal sa presvedčiť o inej pravde, len akú on sám uznal. V zúfalej situácii vysvetľovania potrebnosti náhradného vozíka pani dr. Javorková uviedla, že vozíky pre osoby so ZP sú ako pohodlné topánky pre intaktného človeka. Zo strany MZ SR nám bolo k tomuto porovnaniu oznámené, že: „Veď to, my si topánky kupujeme!“

Predseda Zhromaždenia zástupcov organizácií občanov s telesným postihnutím
v Rade vlády Slovenskej republiky pre osoby so zdravotným postihnutím
Mgr. Tibor Kőböl
OMD v SR, Baňšelova 4, 821 04 Bratislava
+421 911 929 387
kobol@omdvrs.sk, kobol.tibor@gmail.com

Napokon nám bolo prisľúbené, že našimi podnetmi opakovane sa bude zaoberať Kategorizačná komisia pre zdravotnícke pomôcky. O to väčšie bolo moje prekvapenie, keď som prečítal zápisnicu zo zasadnutia tejto komisie zo dňa 14.6.2010-16.6.2010. Väčšinou hlasov bol schválený návrh, ktorý znie: „Mechanický a elektrický vozík sa na základe verejného zdravotného poistenia súčasne neuhrádza.“

Vážení pán minister, my, osoby so zdravotným postihnutím už dost, že máme problémy s doplatkami na pomôcky, ktoré k našej mobilite nevyhnutne potrebujeme. Vystihuje to aj pán MUDr. Ján Koreň, keď opisuje v správe pre RV SR OZP problémy z praxe nasledovne:

„1. **Predpisovanie pomôcok je regulované zo strany zdravotnej poisťovne dohodnutými zmluvnými finančnými objemami s lekármi špecialistami v ambulantnej praxi.** Potom sa stáva, že lekári nie sú veľmi ochotní predpisovať finančne náročnejšie pomôcky a svoje predpisovanie regulujú tak, aby neprekročili dohodnutý zmluvný finančný objem, takže pacient pomôcku dostane neskôr alebo dostane lacnejšiu.

2. Pri šetrení finančných prostriedkov zdravotných poisťovní sa stáva, že **oprávnený zmluvný lekár predpíše na základe vyšetrenia pacienta konkrétnu (finančne náročnú) zdravotnícku pomôcku, ktorá podlieha schváleniu revíznym lekárom zdravotnej poisťovne. Revízny lekár, ju však neschválí a sám určí - hoci na to nemá kvalifikáciu - iný typ lacnejšej zdravotníckej pomôcky než je tá, ktorú pacientovi predpísal oprávnený lekár.“**

Ide o veľmi závažné konštatovania odborníka z praxe. Znamená to, je nám zatarasená cesta ku kvalitným pomôckam a avizuje sa zatarasenie cesty aj k náhradným vozíkom a vozíkom iného typu. Javí sa teda táto situácia ako neúnosná.

V čom spočívajú naše problémy?

1. Podľa Kategorizačnej komisie pre zdravotnícke pomôcky mechanický a elektrický vozík sa na základe verejného zdravotného poistenia súčasne neposkytuje. Kategorizačná komisia vo svojom odôvodnení sa odvoláva na zdravotné hľadisko, je nám preto absolútne nepochopiteľné, že prijala takéto rozhodnutie, keďže pri ťažkých zdravotných postihnutiach pohyb na mechanickom invalidnom vozíku je mnohokrát náhrada rehabilitácie. Osoby so zdravotným postihnutím, najmä s progresívnymi ochoreniami alebo pri ochoreniach, kedy mobilita je na hrane sebestačnosti na mechanickom vozíku, používajú mechanické vozíky na vzdialenosti, ktoré ešte zvládnu a presadajú na elektrické invalidné vozíky v momente, kedy majú prekonať vzdialenosti väčšie, ako ich zdravotný stav dovoľuje prekonať. Nehovoriac o žalostnom stave bezbariérovosti stavieb, kedy aj osoba s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá inak používa iba elektrický invalidný vozík, musí kvôli malému bytu, bariérovosti verejných budov – aj zdravotníckych zariadení – používať mechanický vozík. Nezabudnime ani na skutočnosť, že nie je jedno, či sa daná pomôcka používa v exteriéri alebo v interiéri a podľa toho sú vyrábané aj invalidné vozíky.
2. Revízni lekári prehodnocujú odkázanosť na danú pomôcku a nie je možné sa dostať k zložitým – tým v plnom rozsahu vyhovujúcim – a aj finančne náročnejším pomôckam cez verejné zdravotné poistenie. Konkrétne ide napríklad o preplácanie viac ako základného typu vozíka, hoci vo väčšej časti Európy je celkom bežné a pre odborníkov pochopiteľné, že polohovacia opierka chrbta alebo možnosť polohovania nôh elektrickým pohonom príslušnej časti vozíka nie je o luxuse, ale o prevencii pri vzniku dekubitov, trombózy a pod. Na Slovensku sú tieto „nadštandardné“ prvky výbavy vozíka okamžite škrtnuté revíznym lekárom. V poslednom období sa dokonca dostávame do situácie – kedy na základe teórie Kategorizačnej komisie, že kto je v takej miere zdravotne postihnutý, že potrebuje elektrický invalidný vozík, tak nemá nárok na mechanický invalidný vozík – kedy osoby s ťažkým zdravotným postihnutím boli informovaní pri žiadosti na polohovaciu posteľ, že ak ešte dokážu sedieť na vozíku, tak nie sú na tom tak zle, že by ich bolo treba

Predseda Zhromaždenia zástupcov organizácií občanov s telesným postihnutím
v Rade vlády Slovenskej republiky pre osoby so zdravotným postihnutím
Mgr. Tibor Kőböl
OMD v SR, Baňšelova 4, 821 04 Bratislava
+421 911 929 387
kobol@omdvsr.sk, kobol.tibor@gmail.com

- polohovať a takéto postele patria iba osobám, ktoré sú úplne bezvládne a sú iba na lôžku.
3. Dostupnosť pomôcok je na stále nižšej úrovni, keďže vysoké doplatky poistenca v žiadnom rozsahu nezohľadňujú príjmovú situáciu osôb s ťažkým zdravotným postihnutím. Bolo by žiaduce, aby minimálne prvý vozík bol hrađený v plnej výške a doplatky by boli iba na pomôcky, ktoré nie sú nevyhnutne potrebné pre poistenca. Doplatky vo výške niekoľko sto €, až niekoľko tisíc € robia z vozíkov pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím nedostupný tovar, respektíve dostupný iba za predpokladu, že peniaze na doplatky žiadajú od sponzorov, nadácií a pod.
 4. Neexistujúca kontrola činnosti Kategorizačnej komisie pre zdravotnícke pomôcky zástupcom osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, čo znamená, že je rozhodované o našich potrebách bez nás a bez možnosti ovplyvniť rozhodovanie alebo aspoň prispieť praktickými skúsenosťami pri rozhodovacej činnosti Komisie.

Vážený pán minister, pevne verím, že tieto kroky Ministerstva zdravotníctva SR nie sú v súlade s politikou súčasnej vládnej politiky a pravdepodobne sú len iniciatívou ľudí, ktorí skôr sledujú záujmy všeobecnej zdravotnej poisťovne – poistenci iných poisťovní nemali takéto skúsenosti ani v čase, kedy ich na Slovensku pôsobilo viac – ako záujmy osôb so zdravotným postihnutím a ich pseudodbornosťou iba zakrývajú svoju prepojenosť v danom smere. Nehovoriac o tom, že pravdepodobne nie je im známy ani trend a smerovanie v Európe, keďže toto všetko sa deje v čase a v roku, kedy sme prijali Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, pričom v článku 20 sa píše, že „Zmluvné strany prijímú účinné opatrenia na zabezpečenie osobnej mobility s najväčšou možnou nezávislosťou pre osoby so zdravotným postihnutím, a to aj tým, že (a) uľahčia osobnú mobilitu osôb so zdravotným postihnutím takým spôsobom a v takom čase, aký si zvolia oni sami, a to za prijateľné ceny; (b) uľahčia prístup osôb so zdravotným postihnutím ku kvalitným pomôckam na mobilitu, zariadeniam, podporným technológiám a k rôznym formám asistencie a k sprostredkovateľom, a to aj zabezpečením ich finančnej dostupnosti.“

S pozdravom

Tibor Kőböl

V Bratislave, dňa 9. augusta 2010

Na vedomie:
Iveta Radičová – predsedníčka vlády SR
Rudolf Chmel – podpredseda vlády SR pre ľudské práva a menšiny
Jolana Javorková – riaditeľka Spoločného sekretariátu Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím